

EduAkademia.pl

prace naukowe na zlecenie

Praca-licencjacka-chomikuj-3

PRACA DYPLOMOWA

Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA

TEMAT: ROLA I ZADANIA POLICJI W ZWALCZANIU TERRORYZMU W POLSCE

Autor: mgr Dariusz Bogdaniuk

Publikacja ta jest przykładem i pomocą w pracy nauczycieli EdB

1

Spis treści

Wstęp

ROZDZIAŁ 1. SYSTEM ANTYTERRORYSTYCZNY W POLSCE 1.1.Pojęcie terroryzmu

1.2.Zagrożenia antyterrorystyczne w Polsce

ROZDZIAŁ 2. POLICJA W ZWALCZANIU TERRORYZMU W POLSCE

2.1. Podstawy prawne zwalczania terroryzmu w Polsce

2.2. Rola Policji w zwalczaniu terroryzmu w Polsce

2.3. Struktury Policji i ich zadania w przeciwdziałaniu terroryzmowi

Zakończenie

Bibliografia

Wstęp

Terroryzm stał się jednym z głównych problemów globalnych współczesnego świata,

w związku z tym istotne jest skuteczne zwalczanie tego zagrożenia poprzez różnorodne środki, w tym także fizyczną eliminację.

W ostatnich latach we wszystkich niemal państwach nastąpił wzrost przestępczości i innych przejawów patologii społecznej, co stanowi problem o charakterze globalnym. Walka z tym groźnym zjawiskiem wymaga mobilizacji sił i środków wszystkich podmiotów działających na arenie międzynarodowej.

„Skoncentrowanie osobowych i finansowych środków do zwalczania przestępczości zorganizowanej wymaga zbadania dotychczasowych zadań policji i określenia, czy również w przyszłości mają one należeć do niej oraz odbiurokratyzowania struktur policyjnych, co przedstawiłem w swojej pracy.

ROZDZIAŁ 1. SYSTEM ANTYTERRORYSTYCZNY W POLSCE

1.1. Pojęcie terroryzmu

Definicje słownikowe pojęcia terroryzmu stosunkowo niewiele mówią o zjawisku terroru. Po łacinie terror oznacza straszną wieść, strach, trwogę, straszne słowo. Osoby zajmujące się problematyką terroryzmu oceniają, iż aktualnie na świecie funkcjonuje ponad 200 definicji pojęcia terroryzm.

Słownik wyrazów obcych PWN terroryzm definiuje jako „stosowanie terroru, zwłaszcza działalność niektórych ugrupowań ekstremistycznych usiłujących za pomocą zabójstw politycznych, porwań zakładników, uprowadzeń samolotów i podobnych środków, zwrócić uwagę opinii publicznej na wysuwane przez siebie hasła lub wymusić na rządach państw określone ustępstwa czy świadczenia” 1.

Encyklopedia ONZ określa terroryzm jako „stosowanie gwałtu dla osiągnięcia celów politycznych lub ekonomicznych w stosunkach międzynarodowych” 2.

Według T. Aleksandrowicza pojęcie terroryzmu najczęściej definiowane jest jako „użycie siły lub przemocy przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i wymuszenie na danej grupie ludności lub państwie ustępstw w drodze do realizacji określonych celów. Działania terrorystyczne mogą dotyczyć całej populacji, jednak najczęściej są one uderzeniem w jej niewielką część, aby pozostałych obywateli zmusić do odpowiednich zachowań” 3.

„Według amerykańskiego Departamentu Stanu - terroryzm to zaplanowana, motywowana politycznie przemoc wobec celów nieuczestniczących w walce, stosowana przez subnarodowe grupy, czy tajnych agentów, zwykle mające na celu oddziaływanie na audytorium.

1Słownik wyrazów obcych - Warszawa 1997, s. 1108

2Encyklopedia ONZ i stosunków międzynarodowych - Warszawa 1986, s. 513

3T. Aleksandrowicz – Terroryzm międzynarodowy, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne – Warszawa 2008, s. 19

4

Departament Obrony stwierdza, że terroryzm to bezprawne użycie – lub groźba użycia – siły czy przemocy wobec osoby lub mienia, by wymuszać lub zastraszać rządy czy społeczeństwa, często dla osiągnięcia celów politycznych, religijnych, czy ideologicznych⁴.

„Terroryzm w obecnym kształcie ma swoje korzenie zarówno w wewnętrznych uwarunkowaniach danego kraju, zmianach zachodzących w mentalności społeczeństw, jak i irracjonalnym postrzeganiu przez człowieka otaczającej rzeczywistości”.⁵

Wspólnymi elementami terroryzmu według Alexa Schmid są:

- „stosowanie przemocy, siły lub groźby ich użycia,
- polityczna motywacja sprawców,
- działanie w celu wywołania strachu, groźby,
- chęć wywołania psychologicznych skutków i reakcji,
- rozróżnienie celu zamachu i bezpośredniej ofiary,
- celowość i planowanie działania,
- metoda walki,
- konflikt z obowiązującymi regułami zachowań społecznych,
- wymuszenia,
- wykorzystywanie mediów w celu poszukiwania rozgłosu,
- zbrodnia ślepa (przypadkowy dobór ofiar),
- wykorzystywanie symboliki,
- nieobliczalność działań sprawców,
- ukryty charakter organizacji stosującej metody terrorystyczne”⁶.

Ponadto autor słowo terror definiuje, jako akt przemocy zaplanowany tak, aby zwrócić uwagę i dzięki

zdobytemu rozgłosowi przekazać odpowiednie przesłanie.

„Kodeks Karny art. 115 § 20 stanowi, że przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony, zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:

4T. Aleksandrowicz – Terroryzm międzynarodowy, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne – Warszawa 2008, s.20

5K. Jałoszyński – Zagrożenie terroryzmem w wybranych krajach Europy Zachodniej oraz w Stanach Zjednoczonych, wyd. Akademia Obrony Narodowej – Warszawa 2001, s. 8

6T. Aleksandrowicz – Terroryzm międzynarodowy, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne – Warszawa 2008, s.21

5

-poważnego zastraszania wielu osób,

-zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,

-wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej – a tak że groźba popełnienia takiego czynu” 7.

Choć poszczególne definicje różnią się od siebie, to jednak jak podkreśla Walter Laqueur większość ekspertów zgadza się, że terroryzm oznacza użycie lub groźbę użycia przemocy, metodę walki lub strategię osiągnięcia pewnych celów; że jego dążeniem jest zastraszanie państwa poprzez ofiary; że jest on bezwzględny i niezgodny z normami humanitarnymi i że rozgłos jest istotnym składnikiem strategii terrorystycznej.

1.2. Zagrożenia antyterrorystyczne w Polsce

Terroryzm i przestępczość zorganizowana zawsze wymieniane są jako jedne z najbardziej niebezpiecznych zagrożeń mogących nieść ze sobą ujemne skutki zarówno dla pojedynczego państwa, jak i regionu czy też całej części świata. Zjawiska te stanowią zagrożenie zarówno dla bezpieczeństwa wewnętrznego, jak i zewnętrznego państwa. Wielu ekspertów podkreśla, że „największym zagrożeniem dla stabilności i przetrwania państw stają się konflikty z podmiotami niepaństwowymi, zwłaszcza stosującymi terroryzm” 8.

Źródłem zagrożenia o charakterze terrorystycznym jest zarówno terroryzm polityczny, jak i terror kryminalny. „Niezależnie od zagrożenia powstaje sytuacja kryzysowa, w której mamy do czynienia z następującymi skutkami:

-zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzkiego, nierzadko w znacznych rozmiarach,

-zagrożeniem dla mienia, w tym zwłaszcza urządzeń i obiektów o dużej wartości materialnej bądź takich, których zakłócenie działania może spowodować poważne następstwa,

-zakłóceniem działania instytucji i służb publicznych, a także infrastruktury,

-w przypadku politycznej motywacji sprawców występuje próba wpływu na decyzję władz państwowych (ten rodzaj zagrożenia jest zjawiskiem groźnym dla państwa i społeczeństwa).

Fizyczna eliminacja zagrożeń o charakterze terrorystycznym oznacza działania o charakterze siłowym podejmowane w celu:

- uwolnienia zakładników,

7K. Liedl, Bezpieczeństwo informacyjne, s. 132

8Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych - red. J.Szafrański, Materiały Dydaktyczne, Szczytno 2007, s.129

6

-odzyskania kontroli nad opanowanymi przez terrorystów obiektami,

-zatrzymania lub eliminacji sprawców zagrożenia o charakterze terrorystycznym jak również z odzyskania znajdujących się w ich rękach niebezpiecznych urządzeń lub materiałów (broń, materiały wybuchowe, substancje trujące itp.).

Zadania jednostek służb policyjnych lub innych struktur siłowych to:

-zatrzymywanie szczególnie niebezpiecznych przestępców, zwłaszcza uzbrojonych bądź zabarykadowanych;

-uwalnianie zakładników, zwłaszcza gdy dana sytuacja nie wymaga użycia jednostki kontrterrorystycznej;

-udział w ochronie ważnych osób lub obiektów, zwłaszcza jako oddział kontruderzeniowy;

-udział w konwojowaniu szczególnie niebezpiecznych przestępców, a także w ochronie rozpraw sądowych i innych czynności procesowych z ich udziałem;

-udział w wykrywaniu i neutralizowaniu urządzeń wybuchowych” 9.

W zwalczaniu terroryzmu zadania jednostek kontrterrorystycznych i taktycznych wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Każdorazową akcją militarną musi poprzedzać gruntowne przeanalizowanie możliwych metod walki, w których nie wszystkie muszą zakończyć się eksterminacją przeciwnika, do którego mogą dążyć w miarę trwania konfliktu.

„W zakresie analizy zagrożeń terrorystycznych każda ze służb w wyspecjalizowanych pionach dokonuje analizy zebranych informacji i materiałów operacyjnych, a także informacji uzyskiwanych od służb i instytucji zagranicznych. Własne analizy wykonują także poszczególne ministerstwa w zakresie swoich właściwości. Wymiana informacji następuje w oparciu o podpisane porozumienia między służbami, albo w trakcie spotkań i posiedzeń ciał kolegialnych. Brakuje natomiast centralnej jednostki, która by do konywała oceny

analizy poszczególnych instytucji oraz opracowywała zbiorcze materiały” 10.

Skuteczne przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom terrorystycznym wymaga też szerszego włączenia się resortów, instytucji i firm, których działalność nie związana jest wprost z bezpieczeństwem państwa. Wymaga tego skala problemów, jak te że nieprzewidywalność działań terrorystów. Celem ataków mogły być np. imprezy masowe, czy koncerty muzyczne. Dlatego też przy ich planowaniu organizatorzy muszą uwzględniać również czynniki ryzyka dokonania zamachów i podjąć stosowne kroki minimalizujące te zagrożenia.

Zuwagi na to, że terroryści muszą mieć publiczność, nie zaatakują celu, który nie przyniesie im rozgłosu. Zagrożone są więc miasta powyżej 200 000 mieszkańców. Atak na mniejsze miasta nie tylko będzie się wiązał z mniejszą liczbą ofiar, ale i z mniejszym rozgłosem. W mniejszych

9Polityczne metody zwalczania terroryzmu, red. K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Dudarski, Dom Wydawniczy „Duet” – Toruń 2006, s. 173

10Polityczne metody zwalczania terroryzmu, red. K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Dudarski, Dom Wydawniczy „Duet”, Toruń – 2006, s. 133-134

7

miastach rzadsze jest występowanie większych zgrupowań ludzi, a zamach jest trudniejszy do przeprowadzenia. Ponadto istnieje mniejsza anonimowość, ludzie znają się i bardzo szybko wychwytyją dziwne, podejrzane zachowania, z tego też powodu potencjalny terrorysta ma utrudnione pole manewru.

Najbardziej chronione są kościoły. W niedzielne poranki zapełniają się rzeszami wiernych. Ich liczba wzrasta w okresie świąt. Podłożenie bomby w takim miejscu spowodowałoby od kilkudziesięciu do kilkuset ofiar śmiertelnych, w zależności od rodzaju i siły użytego ładunku.

Łatwymi obiektami dla terrorystów są różnego rodzaju dworce autobusowe i kolejowe. Nie możliwe jest zabezpieczenie tych miejsc w sposób podobny do lotnisk ze względu na kontrolę bagaży i dokumentów oraz monitorowanie tego obiektu w sp. osób szczególnie. Musiałoby się to wiązać z niewspółmiernymi kosztami do zagrożenia, a także zmniejszeniem wygody dla podróżnych tymi środkami lokomocji. Terrorysta bez problemu jest w stanie przemyścić duży ładunek wybuchowy nawet do 50 kg, wsiadając na małej, niepozornej stacji kolejowej, a następnie zdetonować go podczas postoju pociągu na lepiej strzeżonym dworcu. Taką metodę zastosowali terroryści w ataku na madryckie dworce 11 marca 2004 roku. Polska jest praktycznie bezbronna wobec tego typu ataków. W tym przypadku trudno spekulować, co do liczby ofiar. Patrząc jednak na przykłady może być to nawet kilkaset ofiar śmiertelnych.

Kolejnym obiektem znacznie narażonych na atak są szkoły, nawet jeśli zatrudniają ochroniarzy. Atak na szkołę, powodujący śmierć dzieci lub młodzieży z całą pewnością odbiłby się szerokim echem na arenie międzynarodowej. Ponadto byłby bolesnym ciosem, prowokującym odwet. W wyniku takiego ataku mogłoby zginąć od kilku do kilkuset osób.

Na zagrożenia terrorystyczne są narażone także szpitale. Obiekty te, z racji spełnianej przez siebie funkcji, są bardzo groźnym celem. Oprócz ofiar w ludziach nastąpiłoby zniszczenie mienia, co mogłoby spowodować duże utrudnienie podczas akcji ratunkowej. Zmniejszyłaby się ilość dostępnych łóżek, na których można by położyć rannych, a przy okazji mogłoby spowodować śmierć nie tylko w wyniku samego wybuchu, ale także

w wyniku jego konsekwencji np. przerwanie operacji, dostaw prądu itp. Szpitale są wprawdzie lepiej ochroniane niż szkoły, lecz nie jest to tak ścisła ochrona jak w przypadku lotnisk, czy instytucji rządowych.

Bolesnym ciosem byłoby także podłożenie bomby pod stacją pogotowia ratunkowego. Taki akt mógłby sparaliżować akcję ratunkową, gdyby miał miejsce w tym samym czasie co inny, powodujący dużą liczbę rannych, uniemożliwiająca szybkie udzielenie pomocy. Atak na szpital powodujący nawet niewielką liczbę ofiar byłby z całą pewnością głośnym wydarzeniem.

Liczba ofiar zależy od miejsca położenia ładunku i jego siły. Waha się od kilku nawet do ponad tysiąca ofiar śmiertelnych.

Tradycyjnie zagrożonymi obiektami są ambasady, a w szczególności ambasady krajów aktywnie zwalczających terroryzm. Ambasady są najtrudniejszymi do zaatakowania obiektami. Jako terytorium należące do danego kraju są szczególnie chronione nie tylko przez polskich policjantów, ale także przez żołnierzy danego kraju, oraz w niektórych przypadkach przez specjalnie wynajętych ochroniarzy. Z tego też powodu terroryści mogą zorganizować zamach na mieszkania dyplomatów, które są słabiej chronione. Wiąże się to z mniejszą ilością ofiar, ale jest

8

dużo łatwiejsze. Poza tym zabójstwo dyplomaty jest bardzo groźnym wydarzeniem politycznym zarówno na arenie lokalnej, jak i międzynarodowej.

Do strategicznych dla terrorystów obiektów można dodać także budynki należące do instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i zwalczanie terroryzmu: komisariaty policji oraz budynki, należące do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Te obiekty są bardzo dobrze chronione i niebezpieczeństwo ataku na jeden z nich jest niskie. Może wystąpić, gdy terroryści zechcą sparaliżować system przeciwdziałania kryzysowego. Liczba ofiar może być w tym przypadku niska.

Sporym zagrożeniem są także ataki na stacje benzynowe położone w pobliżu budynków użyteczności publicznej. Do spowodowania znacznych strat w tym przypadku wystarczy niewielki, ale umiejętnie podłożony ładunek wybuchowy. Siła wybuchu może być spotęgowana przez wybuch paliwa znajdującego się w zbiornikach stacji. W większych miastach niektóre stacje benzynowe położone są w takich miejscach, że zabezpieczenia przed wybuchem są niewystarczające. Ponadto zabezpieczenia te nie są przystosowane do zapobiegania wybuchom inicjowanym przez materiały wybuchowe. Liczba ofiar jest trudna do oszacowania, ale z pewnością nie obyłyby się bez ofiar śmiertelnych.

Ataki mogą mieć także miejsce podczas imprez masowych. Stosunkowo najmniejsze niebezpieczeństwo jest podczas meczów piłkarskich, gdzie kibice są starannie rewidowani. Ale już na meczach kadry siatkarzy nie ma takich ścisłych zabezpieczeń. Bardzo łatwo podłożyć ładunek wybuchowy podczas koncertu, czy innego rodzaju imprez studenckich. Dyskoteki są mało narażone na tego typu ataki ze względu na ochronę i małe zainteresowanie terrorystów tego typu imprezami. Ważne dla terrorystów mogą być pokazy kinowe, czy przedstawienia teatralne. Szczególnie w kinach widoczny jest brak odpowiednio przeszkolonej ochrony, a przemyślenie i pozostawienie na sali kinowej małego ładunku wybuchowego. Jego wybuch spowodowałby od kilkunastu do kilkudziesięciu ofiar śmiertelnych.

Podsumowując należy stwierdzić, że najbardziej narażone na atak są duże miasta, przede wszystkim Warszawa, jako stolica naszego kraju będąca najlepiej rozpoznawanym na świecie miastem Polski, wśród obiektów najbardziej narażonych należy wyróżnić kościoły, dworce oraz szpitale. Nie należy oczywiście

zaniechywać ochrony obiektów strategicznych ze wzgl ędu na bezpiecze ństwo kraju takie jak: elektrownie, zakłady chemiczne, ujęcia wody pitnej, reaktor atomowy, składy rezerw paliwowych, budynki instytucji państwowych i rządowych itp..

Polska nie należy do krajów wybitnie zagrożonych zjawiskiem terroryzmu, jednakże w obecnej sytuacji politycznej trzeba być wyjątkowo przygotowanym na każdą ewentualność. Terroryzm jest zjawiskiem, którego nie da się przewidzieć, inwencja twórcza w organizowaniu ataków nie ma granic. Przy próbie przewidywania trzeba pamiętać, że terroryści nie posiadają zasad moralnych przyjętych przez nas i nie istnieje w ich mentalności poszanowanie dla jakiegokolwiek życia ludzkiego. Z tego też powodu nie sposób jest przewidzieć ataków terrorystycznych, które mogą nastąpić w każdej chwili.

9

ROZDZIAŁ 2. POLICJA W ZWALCZANIU TERRORYZMU W POLSCE

Podstawowe zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa obywateli realizowane są przez Policję. Ważnym czynnikiem sprzyjającym skuteczności działań Policji jest sprecyzowanie uprawnień i obowiązków w zakresie zwalczania przestępczości. „Odpowiedzialną funkcję w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego pełnią służby specjalne, w tym kontrwywiad. Realizują one zgodnie z obowiązującym prawem, główne zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej, zwłaszcza poprzez:

- rozpoznawanie zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku konstytucyjnego, w szczególności suwerenności, nienaruszalności terytorium i obronności państwa, zapobieganie im i ich zwalczanie;
- rozpoznawanie i zwalczanie przestępstw terrorystycznych, szpiegostwa, naruszenia tajemnicy państwowej, godzących w podstawy ekonomiczne państwa, korupcji osób pełniących ważne funkcje publiczne, przestępstw dotyczących produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, przestępstw nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady i środkami jej przenoszenia oraz narkotykami;
- podejmowanie przedsięwzięć związanych z kontrwywiadowczą ochroną kraju zwłaszcza w zakresie odpowiedzialności za funkcjonowanie strategicznych elementów infrastruktury gospodarczo-obronnej;
- zwalczanie wspólnie z policją i innymi służbami państwowymi, transgranicznych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa;
- wykonywanie w zakresie ochrony informacji niejawnych, w tym także wymienianych w ramach współpracy sojuszniczej i międzynarodowej zadań służby ochrony państwa i krajowej władzy bezpieczeństwa określonych w ustawach oraz umowach międzynarodowych.

Ważną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa ludności, majątku trwałego oraz bezpieczeństwa państwa odgrywają urzędy państwowe, agencje, inspekcje, straż i służby wyspecjalizowane. Należą do nich Straż Graniczna, Straż Pożarna, w tym jej ochotnicze oddziały, Krajowy System Ratownictwa zwłaszcza medycznego, Morska Służba Poszukiwawcza i Ratownicza” 11.

Systemowo ujęte przeciwdziałanie terroryzmowi ma swoje odzwierciedlenie w istniejących w Polsce podmiotach i mechanizmach działania. W przypadku rozpoznawania zewnętrznego, możliwościami działania dysponuje Ministerstwo Spraw Zagranicznych, podległa Prezesowi Rady Ministrów Agencja Wywiadu o raz podległe Ministrowi Obrony Narodowej Wojskowe Służby Informacyjne.

W przypadku rozpoznawania wewnątrzpaństwowego Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wykonuje te zadania za pośrednictwem Policji, w tym w szczególności

11K. Liedl, Bezpieczeństwo informacyjne , s.84 - 85

10

Centralnego Biura Śledczego. W przypadku cudzoziemców zadanie to jest wykonywane przy współpracy ze Strażą Graniczną. Wspomagają w tym Wojskowa Żandarmeria i Wojskowe Służby Informacyjne, jednak główne zadanie pełni Agencja a Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

2.1. Podstawy prawne zwalczania terroryzmu w Polsce

Omawiając system antyterrorystyczny istniejący w Polsce, konieczne jest wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne kraju. „Artykuł 146 ust 4 pkt. 7 Konstytucji RP mówi o tym, że w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji RP i ustawach Rada Ministrów w szczególności: zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny” 12. Następnie, zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. nr 141, z 1997 r., poz. 943) kwestie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak również przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu publicznemu są w gestii działu spraw wewnętrznych. „Minister odpowiedzialny za sprawy wewnętrzne sprawuje w tej kwestii nadzór nad działalnością Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Obrony Cywilnej Kraju, Prezesa Urzędu ds. Repatriacji i Cudzoziemców, oraz Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej” 13. Osobą właściwą do nadzorowania pracy wszystkich służb specjalnych na polu walki z terroryzmem jest Minister, członek Rady Ministrów, Koordynator do spraw Służb Specjalnych.

Rzeczpospolita wypracowała w swych strukturach system zwalczania terroryzmu oparty na 4 etapach działania:

- rozpoznaniu,
- przeciwdziałaniu,
- zwalczaniu,
- likwidacji skutków.

Za każdy z tych aspektów odpowiadają właściwe służby, co stanowi odzwierciedlenie istniejących w kraju podmiotów i mechanizmów działania. „Na najważniejszymi podmiotami organizacyjnymi w walce z

terroryzmem w Polsce są:

1. Minister - członek Rady Ministrów, Koordynator do spraw Służb Specjalnych – funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2005 roku (Dz. U. nr 221 z 2005 r., poz. 1904 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 pkt. 2 do aktywności Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji należy m.in. koordynowanie

12 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku – (Dz. U. Nr 78 z 1997 r., poz. 483)

13 Polityczne metody zwalczania terroryzmu - red. K. Liedel, J. Marszałek-Kawa., Toruń 2006 r., s. 130

11

działalności służb specjalnych oraz współdziałanie z Policją, Żandarmerią Wojskową, Strażą Graniczną, Służbą Więzienną, Służbą Celną, Biurem Ochrony Rządu oraz organami: celnymi, skarbowymi, informacji finansowej, kontroli skarbowej i służbami rozpoznania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa państwa, w tym jego zagranicznych misji i placówek dyplomatycznych.

Dodatkowe zadania na Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nakłada ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. nr 147, poz. 1229 z późn. zm.). Zgodnie z art. 12 tej ustawy minister odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz pełni nadzór nad funkcjonowaniem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

2. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – (ABW) na podstawie ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o utworzeniu Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu - (Dz. U. nr 74 z 2002 r., poz. 676 z późn. zm.) jest instytucją administracji rządowej mającą za zadanie rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw takich jak: szpiegostwo, terroryzm, naruszenie tajemnicy państwowej i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa (art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego). Instytucję tą wyposażono w tym celu w kompetencje śledcze na terenie kraju. Dnia 19 września 2005 r., weszło w życie Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów tworzące w ABW odrębny Departament Przeciwdziałania Terroryzmowi, natomiast 25 października 2006 r. rozszerzono kompetencje tej instytucji w zakresie walki z terroryzmem o Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych. Ma on zapewniać współdziałanie administracji rządowej w rozpoznawaniu, przeciwdziałaniu i zwalczaniu terroryzmu. W celu dalszego uszczegółowienia i pogłębienia kwestii związanych z aktywnością w przeciwdziałaniu

terroryzmu, powołano podzespoły, które odpowiadają za realizację zadań związanych z konkretnymi wyzwaniami w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa państwa.

3. Zespół do Spraw Koordynacji Działania Operacyjno - Rozpoznawczych w Zwalczaniu Terroryzmu Politycznego - powołany do życia Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów nr

33 z dnia 21 marca 2005 roku. Zespołowi powierzono funkcję organu pomocniczego Premiera RP. W jego skład wchodzi: przewodniczący - Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, sekretarz stanu w MSWiA, podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, Generalny Inspektor Informacji Finansowej, Komendant Główny Policji, Komendant Główny Straży Granicznej, zastępca Szefa Agencji Wywiadu, zastępcy Szefów wojskowych służb specjalnych (SKW, SWW), Komendant Główny Żandarmerii

Wojskowej, Szef Biura Ochrony Rządu, dyrektor Departamentu Kontroli Celnej w Ministerstwie Finansów, sekretarz Kolegium do Spraw Służb Specjalnych” 14.

14Sz. Wudarski, „D. Góralski, K. Liedel, System przeciwdziałania terroryzmowi w Polsce,(s. 130)

12

Do zadań wymienionych służb należy:

- dokonywanie bieżącej analizy i oceny występujących i potencjalnych zagrożeń terrorystycznych;
- wypracowywanie mechanizmów elastycznego i adekwatnego reagowania na sygnały o zagrożeniach aktami terroryzmu politycznego w kraju oraz koordynowanie na tym polu działań operacyjno-rozpoznawczych wszystkich służb;
- inicjowanie prac, które posłużą usprawnieniu metod i form przeciwdziałania i zwalczania aktów terrorystycznych o charakterze politycznym;
- informowanie Prezydenta i Premiera RP oraz właściwych organów administracji rządowej o stanie zagrożeń związanych z możliwością przeprowadzenia aktu terrorystycznego.

4. Kolegium do Spraw Służb Specjalnych, funkcjonujące w oparciu o rozdział 2 tj. art. 11-13 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dziennik Urzędowy z 2002 r. nr 74, poz. 676 z późn. zm.). Kwestie organizacyjne reguluje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 2002 roku. Do priorytetowych zadań Kolegium należy przygotowywanie ocen lub wyrażanie opinii w takich kwestiach jak: kierunki i plany działania służb specjalnych, w tym ich nadzór i

koordynowanie działań, projekty aktów normatywnych i innych dokumentów rządowych dotyczących działalności służb specjalnych” 15.

Autor podkreśla, że przedstawione powyżej systemowe rozwiązania walki z terroryzmem w Polsce ulegają zmianom koncepcyjnym. Jeśli Rzeczpospolita nadal chce utrzymać status państwa, wiarygodnego oraz wartościowego np. na polu unijnej walki z terroryzmem, musi rzetelnie i terminowo wprowadzać w życie wspólnotową legislację oraz rekomendacje, szczególnie dotyczące reformy państwowego systemu antyterrorystycznego.

Służbami odpowiedzialnymi za realizację 4 etapowego systemu zwalczania terroryzmu w

Polsce są:

- w kwestii rozpoznania Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Służba Wywiadu

Wojskowego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego;

-w kwestii przeciwdziałania Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Służba Wywiadu Wojskowego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Policja, Straż Graniczna, Biuro Ochrony Rządu (odpowiedzialne m.in. za bezpieczeństwo osób pełniących wysokie funkcje publiczne oraz dyplomatyczne);

-w kwestii zwalczania: Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Służba Wywiadu Wojskowego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Policja (komórki antyterrorystyczne), specjalne jednostki wojskowe takie jak JW 2305 GROM. W roku 2004 przyjęto poprawki w ustawach policyjnych i sił zbrojnych w Rzeczypospolitej Polskiej, które umożliwiają wojskowym formacjom specjalnym użycie sił i innych środków do działań na terytorium kraju. Zgodnie z nowelizacją

15

13

ustawy (2 lipca 2003 r.) o ochronie granicy państwowej z dnia 12 października 1990 r., Minister Obrony Narodowej może podjąć decyzję zestrzeleniu przechwyconego statku powietrznego typu „Renegade”, w przypadku gdyby terroryści chcieli go użyć do ataku (Dz. U. nr 172 z 2004 r., poz. 1805). Zadanie to wykonuje Straż Graniczna

w sferze ochrony granicy państwowej, Służba Celna i Generalny Inspektorat Informacji Finansowej.

-w kwestii likwidacji skutków zamachów terrorystycznych: aktualnie wdrażane są postanowienia Ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym i Zarządzaniu Kryzysowym (ustawa o ratownictwie medycznym weszła w życie 1 stycznia 2007 r., Dz. U. Nr 191, poz. 141). Dotyczyć mają 4 stopni alarmowych wprowadzanych w zależności od poziomu zagrożenia spowodowanego działaniami terrorystycznymi. W likwidacji skutków aktu terrorystycznego uczestniczyć będą Straż Pożarna, Pogotowie, Obrona Cywilna, jak również wolontariusze i Siły Zbrojne.

Od 24 lipca 2006 r. Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji posiada pełnomocnictwo Prezesa Rady Ministrów do koordynowania w jego imieniu prac Rady Ministrów w zakresie zapobiegania, wykrywania i zwalczania terroryzmu.

Komendant Główny Policji podlega Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji i jest centralnym organem właściwym w sprawach bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania porządku publicznego.

W województwie administrację publiczną wykonuje wojewoda sprawujący władzę administracji ogólnej, a także organy samorządu województwa.

Wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów odpowiada za wykonywanie polityki rządu na obszarze województwa. Do jego zadań w tym zakresie należy zapewnienie współdziałania wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej, działających na obszarze województwa i kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków na zasadach określonych w ustawach.

Samorząd województwa w śródmieściu określa o charakterze wojewódzkich określonych ustawami, wykonuje m.in. zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Na szczeblu lokalnym zadania w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, ochrony przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska o charakterze ponad gminnym realizuje powiat. Ponadto w ramach zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty gmina realizuje zadania własne w sprawach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

14

W powiecie pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego organizuje starosta do zadań którego należy opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią oraz ogłaszanie i odwoływanie pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego, zgodnie z art. 34 ust. 1a Ustawy o Samorządzie Powiatowym. Zadania starosty w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz zadania w zakresie porządku publicznego realizuje komisja bezpieczeństwa i porządku” 16.

Wójt gminy kieruje bieżącymi sprawami gminy. Do jego zadań należy opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią oraz ogłaszanie i odwoływanie pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego. Wójt może zarządzić (zgodnie z art. 31b Ustawy o samorządzie gminnym) ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych, jeżeli w inny sposób nie można usunąć zagrożenia dla życia ludzi lub mienia.

Rada Gminy w zakresie nie uregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących może wydać przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.

Zwalczanie terroryzmu stało się dla Polski jednym z podstawowych celów strategicznych w obszarze polityki bezpieczeństwa państwa. Stanowi to jedno z najpoważniejszych wyzwań stojących przed Polską. (Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP z 22 lipca 2003 r.)

2.2. Rola Policji w zwalczaniu terroryzmu w Polsce

Policja jest największą istniejącą w Polsce służbą odpowiedzialną za zwalczanie przestępczości i zapewnienie bezpieczeństwa obywateli. Posiada największą ilość jednostek specjalnych, z których pierwszą jest Wydział Zabezpieczenia Społecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych powołany do życia w 1976 r., jako jednostka o przeznaczeniu kontrterrorystycznym. Jednostka w 1990 r. została przemianowana na Wydział Antyterrorystyczny Komendy Stołecznej Policji, a obecnie jest podporządkowana Komendzie Głównej Policji jako Zarząd Operacji Antyterrorystycznych. Jest to największa policyjna jednostka specjalna w Polsce, w 2006 r. liczyła ponad 120 osób. Jest ona najlepiej wyposażona, wyszkolona i najbardziej doświadczona.

Walkę Policji z terroryzmem można podzielić na kilka rodzajów. Pierwszy, to bezpośrednia walka z terrorystami oraz organizacjami terrorystycznymi, zarówno w drodze działań ochronnych (wzmocnienie

ochrony fizycznej i technicznej zagrożonych obiektów - np. budynków rządowych, lotnisk jak również z osób), jak również z ofensywnych - operacji policji lub sił militarnych wymierzonych w terrorystów, mających doprowadzić do aresztowania osób podejrzewanych o tego rodzaju przestępstwa, rozbicia ich struktur, udaremnienia zamachów terrorystycznych (np. odbicia zakładników). Są to działania bardzo szerokie i zróżnicowane, angażujące siły policyjne, wojskowe, służby specjalne, ratownicze i inne struktury państwowe.

16 Polityczne metody zwalczania terroryzmu, red. K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Dudarski, Dom Wydawniczy „Duet”, Toruń – 2006, s 134 - 135

15

Drugim - jest likwidowanie przyczyn terroryzmu. Problemem jest trudność w określeniu przyczyn występowania zjawiska, gdyż ich wyjaśnienie zależy w dużej mierze od poglądów osób je tłumaczących, zwłaszcza że nie zawsze są to obiektywnie istniejące czynniki (niedemokratyczny system polityczny, kryzys gospodarczy, agresja zewnętrzna). Nierzadko są to po prostu radykalne przekonania samych terrorystów, wyznawane przez nich teorie spiskowe, a w niektórych przypadkach zaburzenia psychiczne. Niektóre przyczyny terroryzmu nie są usuwalne z przyczyn obiektywnych np. porwania samolotów ustałyby gdyby zrezygnowano z komunikacji lotniczej, co jednak jest niewykonalne.

Następnym i trzecim rodzajem walki z terroryzmem jest ograniczanie zdolności terrorystów do działania między innymi poprzez ograniczanie możliwości ich finansowania, zaopatrywania w broń i materiały wybuchowe, propagandy i rekrutacji nowych członków. Z uwagi na niewielkie zapotrzebowanie terrorystów na zasoby, ten sposób nie zawsze jest skuteczny.

Czwartym sposobem jest oddziaływanie na intencje terrorystów tak aby nie podejmowali oni ataków, mimo że są w stanie ich dokonać. Może się to odbywać poprzez ustępstwa (co może jednak zostać uznane za oznakę słabości i zachęcić ich do dalszych działań), albo zdecydowaną politykę antyterrorystyczną (co jednak może wywołać większą determinację terrorystów i sprzeciw opinii publicznej). Dlatego też nie istnieje jedno ogólnie uznane za skuteczne rozwiązanie problemu terroryzmu, a każdy przypadek musi być traktowany indywidualnie

Największą grupą są istniejące przy komendach wojewódzkich Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji (SPAP). Utworzono je w 1978 r. jako plutony specjalne ZOMO w następujących miastach: w Gdańsku, Łodzi, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie i Wrocławiu, a kilka lat później w Białymstoku i Rzeszowie. Po reformie terytorialnej kraju dodatkowo utworzono Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji w Gorzowie Wielkopolskim, Kielcach, Opolu, Lublinie, Olsztynie, Warszawie i Bydgoszczy. W kilku przypadkach przereformowano istniejące wcześniej tzw. nieetatowe grupy realizacyjne. Od pewnego czasu grupą taktyczną dysponuje Centralne Biuro Śledcze, ale nieznana jest jego liczebność i uzbrojenie. Głównym zadaniem CBŚ jest przeciwdziałanie wszelkiego rodzaju aktom terroru oraz likwidacja sytuacji powodujących szczególnie niebezpieczne zagrożenia porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Wymienione jednostki Policji zalicza się do tzw. etatowych jednostek specjalnych, co oznacza że są to jednostki Policji powołane jako specjalne, antyterrorystyczne - AT. Jednostki te posiadają inne normy wyposażenia i uzbrojenia, podporządkowane są komendantom wojewódzkim i używane są na ich rozkaz. W razie potrzeby mogą być też użyte na terenie całego kraju na rozkaz Komendy Głównej” 17.

„Kolejną grupą jednostek policyjnych są jednostki tzw. nieetatowe, działające na różnych szczeblach w różnych jednostkach policyjnych: w komendach miejskich i powiatowych, a także wydziały kryminalne komend wojewódzkich - policja śródlądowa. Ich nieetatowość polega na tym, że tworzą je formalnie zwykli policjanci,

którzy powołani są do grupy specjalnej na takich

17 Polityczne metody zwalczania terroryzmu, red. K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Dudarski, Dom Wydawniczy „Duet”, Toruń – 2006, s. 173, 174, 177

16

samych zasadach jak specjalne grupy dochodzeniowe. Wykonują zadania na korzyść swoich macierzystych jednostek podobnie jak jednostki etatowe” 18.

„Zwalczaniem terroryzmu w Polsce zajmuje się przede wszystkim Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Policja. Dobrze skonstruowany system przeciwdziałania terroryzmowi musi odpowiednio zagospodarować wszystkie możliwości potencjału państwa. By jednak to zrobić trzeba jednoznacznie określić:

-zakres odpowiedzialności poszczególnych służb: finansowanie, zwalczanie fizyczne, rozpoznawanie, prewencja, likwidacja skutków itp.;

- liderów w poszczególnych elementach przeciwdziałania a terroryzmowi np. w rozpoznawaniu terroryzmu ABW;

-zasady współdziałania i podległości;

-finansowanie działań specjalnych;

-jednolitą reprezentację na forum międzynarodowym w celu skoordynowania szkoleń, udziału w operacjach itp.;

-instytucję koordynującą na poziomie ogólnym (być może politycznym” 19.

Służby podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji na bieżąco realizują swoje zadania związane ze zwalczaniem terroryzmu na podstawie przepisów regulujących kwestie ich zadań oraz uprawnień w tej dziedzinie. Ściganie przestępstw terrorystycznych odbywa się na podstawie zapisów zawartych w Kodeksie Karnym.

Miarą skuteczności pracy policji przyjęło się określać procent wykrywalności sprawców przestępstw i poziom jej wykształcenia. Policjanci są zawsze pierwsi na miejscu zdarzenia, od podjęcia przez nich czynności w dużej mierze zależy dalszy rozwój wypadków. Dlatego też właściwe przygotowanie policjantów do reakcji na różnego rodzaju sytuacje i zagrożenia, z jakimi będą mogli się spotkać podczas codziennej służby jest równie ważne jak liczba ujętych sprawców przestępstw.

2.3. Struktury Policji i ich zadania w przeciwdziałaniu terroryzmowi

Zasadniczym narzędziem państwa, służącym do przeciwdziałania występowania zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także właściwego reagowania na poczynione naruszenia w tym zakresie są wyodrębnione formacje służb policyjnych, w tym dodatkowo wyspecjalizowane w postaci sił porządkowych o podobnych uprawnieniach na

18 Polityczne metody zwalczania terroryzmu, red. K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Dudarski, Dom Wydawniczy „Duet”, Toruń – 2006, s 176 - 177

19 Polityczne metody zwalczania terroryzmu, red. K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Dudarski, Dom Wydawniczy „Duet”, Toruń – 2006, s 136

17

swoim odcinku działania. Najistotniejszą siłą odpowiedzialną za bezpieczeństwo obywateli w państwie jest Policja. Ma ona największe kompetencje i uprawnienia formalnoprawne upoważniające do skutecznej walki z wszelkimi rodzajami przestępczości i patologii społecznej.

Najogólniejszy podział służb policyjnych dzieli je na trzy podstawowe kategorie:

- służbę prewencyjną (mundurową);
- służbę kryminalną (operacyjno-śledczą);
- pion wspomagania (logistyka).

Zakres działania policji wiąże się nierozdzielnie z dwoma podstawowymi pojęciami, takimi jak: bezpieczeństwo i porządek publiczny.

„Podstawową formą działań policji jest prewencja (zapobieganie), zaś inną formą jest praca niejawna, powszechnie określona jako praca operacyjna. Dotyczy ona działań ukierunkowanych na wykrywanie i zatrzymywanie przestępców w drodze uzyskiwania informacji pozyskiwanych od agentów (tzw. osobowyc h źródeł informacji) b ędących członkami organizacji przestępczych” 20.

„Zadania w zakresie zapobiegania i zwalczania zagrożeń terrorystycznych wykonywane są przez pion prewencji w zakresie:

- prowadzenia działań propagandowych dotyczących zagrożenia terrorystycznego;
- wykonywania zadań antyterrorystycznych (defensywnych) zabezpieczających obiekty i budynki szczególnie narażone na atak terrorystyczny (np. ambasady, siedziba parlamentu itp.);
- zabezpieczenia miejsc zamachu terrorystycznego w ramach tzw. pierścienia zewnętrznego;
- prowadzenia działań ofensywnych (szturmowych) siłami pododdziału antyterrorystycznego w sytuacji tego wymagającej.

Zadania w zakresie zapobiegania i zwalczania zagrożeń terrorystycznych wykonywane są przez pion

kryminalny i dotyczą:

- rozpoznania środowisk terrorystycznych;
- inwigilacji organizacji terrorystycznych;
- zbierania materiałów dowodowych potwierdzających działalność terrorystyczną;
- aresztowania członków organizacji terrorystycznych;
- prowadzenia śledztw w sprawach związanych z działalnością terrorystyczną;

20K. Jałoszyński, Współczesny wymiar terroryzmu, Collegium Civitas, Studia Społeczne i Polityczne - Warszawa 2008, s. 124

18

- doprowadzenia do postawienia przed obliczem sądu członków organizacji terrorystycznych” 21.

Dokonujące się w Polsce przemiany ustrojowe na przełomie lat 1989/1990 zapoczątkowały proces przekształceń w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych oraz formach i służbach funkcjonujących w obrębie tego resortu. Efektem tych przeobrażeń była reorganizacja strukturalno-funkcjonalna przeprowadzona w wyniku uchwalenia 6 kwietnia 1990 r. przez Sejm RP roku trzech ustaw: o Policji, o Urzędzie Ochrony Państwa, oraz o Urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Ustawa o Policji pokazuje system organów Policji w aspekcie terytorialnym i wyszczególnia służby policyjne według poniższego schematu.

Policja

Komenda Główna Policji

Pion kryminalny

Pion prewencji

Pion wspomagania

Komendy wojewódzkie

Służba kryminalna

Służba patrolowa

Zaopatrzenie mat-tech

Komendy miejskie

Służba doch-śledcza

Służba konwojowa

Transport

Komendy powiatowe lub

Centralne Biuro Śledcze

Ruch drogowy

Finanse

rejonowe

Laboratoria

Policja sądowa

Kadry i szkolenia

Komisariaty

kryminalistyki

Oddziały prewencji

Łączność i

informatyka

Posterunki

Pododdziały AT

Obsługa legislacyjna

„Na podstawie przedstawionego schematu ustawa wyróżnia następujące rodzaje Policji:

a) kryminalną, obejmującą służby: - dochodzeniowo-śledczą,

- kryminalną,

21K. Jałoszyński, Współczesny wymiar terroryzmu, Collegium Civitas, Studia Społeczne i Polityczne - Warszawa 2008, s. 125

-techniki kryminalistycznej, -techniki operacyjnej;

b) ruchu drogowego i prewencji;

c) oddziały prewencji i pododdziały antyterrorystyczne; d) specjalistyczną – kolejową, wodną i lotniczą.
Do podstawowych zadań Policji zgodnie z art. 1 ust. 2 Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o

Policji należy m.in.:

-ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;

-ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;

-inicjowanie i organizowanie działań mających zapobiegać popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;

-wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,

-nadzór nad strażami miejskimi (gminnymi) oraz nad specjalistycznymi, uzbrojonymi formami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach;

-kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązującą w miejscach publicznych;

-współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;

-gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych;

-prowadzenie bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (DNA).

Ustawowe uprawnienia dają Policji prawo do:

-zatrzymywania osób;

-przeszukiwania osób, bagażu, mieszkań, pojazdów itp.;

-stosowania środków techniki operacyjnej (podgląd, podsłuch, rejestracja dźwięku i obrazu);

-stosowania środków przymusu bezpośredniego;

- użycia broni palnej” 22.

Policja kryminalna jest najbardziej złożoną formacją, której służy w ramach przysługujących im kompetencji są zobowiązane do zwalczania szeroko rozumianej przestępczości. Pion ten wykonuje przede wszystkim ogół tajnych bądź poufnych pozaprosesowych czynności (w prostych formach: wywiadu, obserwacji, wspólny racy z tajnymi informatorami itp. oraz w formach złożonych: inwigilacji rozpracowania operacyjnego czy kombinacji operacyjnej) dokonywanych na podstawie przepisów wewnątrznych i służących celom represyjnym tj. gromadzeniu informacji niezbędnych dla toczącego się obecnie lub w przyszłości postępowania karnego, bądź też profilaktyce. Służby techniki operacyjnej zajmują się instalowaniem środków technicznych umożliwiających w sposób tajny uzyskiwanie informacji oraz utrwalanie śladów i dowodów.

„W strukturach policji ogniwem zajmującym się zwalczaniem i przeciwdziałaniem terroryzmu jest wydział Centralnego Biura Śledczego (KGP) – Wydział do Zwalczania Aktów Terroru Zarządu Nadzoru i Koordynacji (CBS) oraz Wydział do Walki z Terrorem Kryminalnym Komendy Stołecznej Policji (KSP). Wydział KSP zajmuje się ściganiem przestępców, którzy posługują się m.in. metodami charakterystycznymi dla organizacji terrorystycznych według następujących kategorii przestępstw:

- umyślne spowodzenie zdarzenia, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu znacznych rozmiarów, mającego postać zamachów bombowych lub przy użyciu środków chemicznych, jak też biologicznych;
- zabójstwa przy użyciu materiałów wybuchowych lub substancji trujących, duszących lub parzących;
- usiłowanie dokonania wymienionych przestępstw;
- piractwo powietrzne lub wodne tj uprowadzenie samolotów lub statków żeglugi rzecznej;
- wyrabianie, przetwarzanie, posiadanie, posługiwanie się lub handlowanie materiałami wybuchowymi;
- umyślne zagrożenie środowiska naturalnego materiałami jądrowymi;
- umyślne skażenie środowiska naturalnego substancjami chemicznymi i radioaktywnymi zagrażającymi życiu i zdrowiu wielu osób;
- pozbawienie człowieka wolności ze szczególnym udręczeniem;
- czynna napaść na funkcjonariusza z użyciem broni palnej;
- branie i przetrzymywanie zakładnika, w tym uprowadzenia osób dla okupu;
- udział w zorganizowanej grupie przestępczej lub związku przestępczym;

- wyrób posiadanie i handel broni ą palną i amunicją bez zezwolenia;
- rozbój przy skutkowym u życiu broni palnej;
- napady na konwoje pieniężne;
- wymuszenia rozbójnicze mające postać haraczy;
- terror spożywczy, zjawisko związane z groźbą zatrucia produktów spożywczych. W zamian za odstąpienie od tego zamiaru przestępcy żądają od produkujących je firm znaczących kwot pieniężnych” 23.

Zakończenie

Terroryzm stał się jednym z głównych problemów globalnych współczesnego świata, w związku z tym istotne jest skuteczne zwalczanie tego zagrożenia poprzez różnorodne środki, w tym także fizyczną eliminację.

„Walka z terroryzmem jest związana pośrednio i bezpośrednio z postawą, jaką wobec niej prezentuje społeczeństwo. Zrozumienie zagrożeń pojawiających się wraz ze zjawiskiem i właściwe pojmowanie tego, czym naprawdę ono jest, daje szansę na skuteczne przeciwstawienie mu się. Koniecznym jest rozsądne podchodzenie do terroryzmu, terrorystów i przede wszystkim do walki z terroryzmem”. (T. Białek, Terroryzm, s. 222)

Obecnie Polska w dziedzinie taktyki działań antyterrorystycznych z całą pewnością jest państwem, w którym jednostki przeznaczone do tego typu działań posiadają wysokie umiejętności. Jednak należy podkreślić, że nawet najbardziej funkcjonujące służby i instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny nie są w stanie w pełni przeciwdziałać zagrożeniom o charakterze terrorystycznym. Dlatego też istotna rola w tym względzie przypada całemu społeczeństwu, jego czujności, odpowiedzialności i chęci współdziałania.

23K. Jałoszyński, Współczesny wymiar terroryzmu, Collegium Civitas, Studia Społeczne i Polityczne - Warszawa 2008, s. 130-131

22

Bibliografia

1. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 z 1997 r., poz. 483)
2. Brunon Hołyst – Kryminologia, wyd. VII, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2001
3. Zbigniew Rau – Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie, Kraków 2004
4. Wojciech Filipkowski – Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym, Kraków 2002
5. Zapobieganie przestępczości w społecznościach lokalnych pod red. Janiny Czapskiej i Witolda Krupiarza – Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 1999
6. Bezpieczeństwo lokalne – Społeczny kontekst prewencji kryminalnej pod red. Janiny Czapskiej i Jana Widackiego
7. Tomasz Aleksandrowicz – Terroryzm międzynarodowy, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008
8. Marcin Marcinko – ONZ wobec Terroryzmu Międzynarodowego, Instytut Studiów Strategicznych, Kraków 2008
9. Polityczne metody zwalczania terroryzmu – pod red. Krzysztofa Liedla, Joanny Marszałek-Kawy, Szymona Wudarskiego, Dom Wydawniczy DUET, Toruń 2006
10. Tomasz Białek – Terroryzm, manipulacja strachem, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2005
11. Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych – pod red. Jerzego Szfrańskiego, Materiały Dydaktyczne, Szczytno 2007
12. Bezpieczeństwo Polski w zmieniającej się Europie- red. Paweł Seydak, Stanisław Helnarski, Warszawa – Toruń 1997
13. Oblicza współczesnego terroryzmu – pod red. Krzysztofa Kowalczyka i Wiesława Wróblewskiego, Wyd. Adam marszałek, Toruń 2006
14. Kuba Jałoszyński – Zagrożenie terroryzmem w wybranych krajach Europy Zachodniej oraz w Stanach Zjednoczonych, Wydział Wydawniczy – Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2001

15.Kuba Jałoszyński – Współczesny wymiar antyterroryzmu, Collegium Civitas – Studia Społeczne i Polityczne, Warszawa 2008

16.Raul Andrzej Kosta – Terroryzm jako zagrożenie dla bezpieczeństwa cywilizacji zachodniej w XXI wieku, wyd. Adam marszałek, Toruń 2007,

17.Bolesław Balcerowicz – Sojusz a Obrona Narodowa, Dom Wydawniczy BELLONA, Warszawa 1999